

Informacija pacientams, jų šeimoms, slaugytojams ir globėjams

Kraujo perpylimas

Svarbi informacija visiems pacientams, kuriems gali prireikti raudonųjų kraujo kūnelių, trombocitų ar kraujo perpylimo.

Papildomą informaciją apie atskirus kraujo komponentus, konkrečias pacientų grupes ir vaikus galite gauti iš vietinio kraujo perpylimo skyriaus.

Šiame informaciniame lapelyje paaiškinama, kodėl jums gali būti patarta atlikti kraujo komponento, pavyzdžiui, raudonųjų kraujo kūnelių, trombocitų ar plazmos, perpylimą.

Kaip ir visos medicininės procedūros, kraujo perpylimas turėtų būti atliekamas tik esant būtinybei ir viską gerai apsvarsčius. Kraujo perpylimo rizika bus pasverta su rizika to nedaryti.

Esant skubiam atvejui gali būti neįmanoma aptarti visų variantų. Jei taip atsitiktų, gydytojas kuo greičiau pasikalbės su jumis apie atliktą kraujo perpylimą.

Jei turite kortelę, kurioje nurodyta, kad jums reikalingas tam tikros grupės kraujas, arba žinote iš savo ligos istorijos, kuo greičiau parodykite kortelę jus prižiūrinčiam darbuotojui ir paprašykite perduoti šią informaciją ligoninės kraujo perpylimo laboratorijai.

Kodėl man gali reikėti kraujo perpylimo?

Kraują sudaro įvairios ląstelės ir medžiagos:

- Raudonieji kraujo kūneliai perneša deguonį organizme; sveikų raudonųjų kraujo kūnelių trūkumas vadinamas anemija. Raudonųjų kraujo kūnelių perpylimas paprastai atliekamas dėl jų trūkumo kraujyje, nes organizmui trūksta žaliavų, nepakankamai jų pagaminama arba dėl kraujo netekimo. Kai kuriais atvejais anemiją galima gydyti vaistais, pavyzdžiui, geležies preparatais; kitais atvejais kraujo perpylimas gali būti geriausias arba vienintelis variantas.
- Trombocitai – tai kraujo ląstelės, kurios neleidžia kraujuoti ir padeda kraujui krešėti. Trombocitų perpylimas gali būti reikalingas norint padidinti trombocitų kiekį kraujyje arba pakeisti netinkamai funkcionuojančius trombocitus, kad būtų galima atlikti gydymą arba užkirsti kelią kraujavimui.
- Plazma – tai kraujyje esantis skystis, kuris perneša kraujo ląsteles organizme. Jei kraujas blogai kreši, gali prireikti kraujo perpylimo, kad būtų galima atlikti gydymą arba užkirsti kelią kraujavimui. Plazmos komponentai apima šviežiai šaldytą plazmą (ŠŠP), kurioje yra daug įvairių krešėjimo faktorių, ir krioprecipitātą, kuriame yra pagrindinis krešėjimo faktorius, vadinamas fibrinogenu.

Daugumai žmonių, netekusių vidutinio kraujo kiekio, nereikia kraujo perpylimo, nes laikui bėgant organizmas pagamins naujas kraujo ląsteles ir plazmą, kad pakeistų tai, kas buvo prarasta.

Tačiau praradus didesnį kiekį kraujo, kraujo perpylimas gali būti geriausias būdas greitai pakeisti kraują. Kraujo komponentai gali būti naudojami pakeisti kraujui, prarastam per didelę operaciją, avariją ir esant skubioms situacijoms gimdymo metu.

Kartais sutrinka kaulų čiulpų, gaminančių kraujo ląsteles, funkcija. Tai gali būti dėl ligos arba taikomo gydymo, pavyzdžiui, chemoterapijos ar radioterapijos. Šis sutrikimas gali būti laikinas arba ilgalaikis. Tokiu atveju bus sudarytas gydymo planas, atitinkantis jūsų konkrečius poreikius.

Ar kraujo perpylimas yra vienintelis variantas?

Gydytojas arba slaugytojas paaiškins, kodėl jums reikia perpilti kraują, ir aptars riziką, naudą ir kitus alternatyvius gydymo būdus. Svarbu suprasti, kodėl kraujo perpylimas yra reikalingas ir žinoti, kad turite galimybę užduoti klausimus.

Jei anemija atsiranda dėl mažo geležies kiekio kraujyje, geležies papildų vartojimas gali sumažinti

kraujo perpylimo poreikį. Pasiklauskite gydytojo, ar jums tinka toks variantas.

Kadangi esate suaugęs žmogus, galite atsisakyti kraujo perpylimo, tačiau turite suprasti galimas pasekmes. Kai kurių medicininių procedūrų ar operacijų negalima saugiai atlikti be kraujo perpylimo. Vaikams ir kitiems pacientams, kuriems sunku suprasti sudėtingą medicininę informaciją, medicinos specialistai konsultuosiu su pacientu ir jo šeima ar globėjais, kad priimtų sprendimus, atitinkančius jų interesus.

Jei jums atliekama operacija, gali prireikti kraujo perpylimo, tačiau gali būti įmanoma perdirbti jūsų kraują operacijos metu. Ši procedūra vadinama ląstelių gelbėjimu. Paklauskite sveikatos priežiūros specialistų, ar galimas šis procesas, ir jei taip, ar jis jums tinka.

Be to, kartais galima naudoti kraujo krešėjimą gerinančius vaistus, tokius kaip traneksamo rūgštis, siekiant sumažinti kraujo netekimą ir kraujo perpylimo poreikį.

Ką galiu padaryti prieš operaciją, kad nereikėtų kraujo perpylimo?

Jei planuojama atlikti operaciją, kurios metu galite netekti kraujo, rekomenduojame pasitikrinti, ar nesergate anemija. Keletą savaičių prieš operaciją jums gali būti patarta vartoti geležies preparatus – pasiklauskite klinikos gydytojo arba BP gydytojo, ar tai tinka jums. Taip pat turėtumėte valgyti daug geležies turinčių maisto produktų. Įvairi ir subalansuota mityba paprastai užtikrina pakankamą geležies kiekį.

Jei vartojate varfariną ar kitus antikoagulantus, aspiriną ar kitus antitrombocitinius vaistus (tai kraują skystinantys vaistai), pasiklauskite gydytojo, ar turite nutraukti jų vartojimą prieš operaciją. Nutraukus šių vaistų vartojimą gali sumažėti kraujavimas, tačiau gali atsirasti kitos problemos. Prieš nutraukdami bet kokių vaistų vartojimą turite pasitarti su gydytoju.

Kaip bus atliekamas kraujo perpylimas ir kaip aš jausiuosi?

Kraujo perpylimas paprastai atliekamas per vamzdelį tiesiai į rankos veną. Kartais kraujo perpylimas gali būti atliekamas per centrinį veninį kateterį, ypač jei jis įvestas kitai ligai gydyti.

Norint nustatyti jums reikiamą kraujo kiekį, rekomenduojama užregistruoti jūsų svorį. Gydyimo metu jums gali būti duotas daugiau nei vienas kraujo maišelis. Raudonųjų kraujo kūnelių maišelio perpylimas gali užtrukti apie 4 valandas, tačiau jei reikia, kraują saugiai perpilti galima greičiau. Įprastas vieno trombocitų ir plazmos maišelio perpylimas paprastai trunka nuo 30 minučių iki 1 valandos.

Prieš kraujo perpylimą, jo metu ir po jo bus matuojama jūsų temperatūra, pulsas bei kraujospūdis ir jūs visą laiką būsite atidžiai stebimas. Dauguma žmonių perpylimo metu nejaučia nieko neįprasto.

Rizika, susijusi su kraujo perpylimu

Kraujo perpylimas yra įprasta procedūra, kuri gali išgelbėti gyvybę, o dėl kraujo perpylimo mirštama labai retai. Dauguma pacientų, kuriems perpilamas kraujas, nepatiria jokių komplikacijų ar problemų.

Tačiau yra keturios pagrindinės kategorijos su kraujo perpylimu susijusių rizikų:

Paciento atpažinimo klaida

Atliekama daug patikrinimų, kad kraujo perpylimas būtų kuo saugesnis. Darbuotojai atlieka kruopščius identifikavimo veiksmus, siekiant įsitikinti, kad duodamas teisingas ir jums saugus kraujo komponentas.

Prieš kraujo perpylimą paimamas kraujo mėginys, kad kraujas atitiktų jūsų kraujo grupę. Jūsų tapatybės duomenys turi būti užrašyti ant mėginio mėgintuvėlio jūsų akivaizdoje. Jūs turėsite patvirtinti savo vardą, pavardę ir gimimo datą, ir šie duomenys bus patikrinti pagal identifikavimo juostelę (taikoma visiems pacientams), kraujo prašymo formą arba kitą informaciją. Šis patikrinimas padeda užtikrinti, kad mėginys paimamas iš teisingo asmens.

Visi pacientai, kuriems bus perpilamas kraujas, turi dėvėti identifikavimo juostelę. Prieš perpilant kraują jūs dar kartą turėsite pasakyti savo vardą, pavardę ir gimimo datą. Ši informacija bus patikrinta pagal jūsų identifikavimo juostelę, kraujo komponento maišelį ir receptą. Pasakykite darbuotojams, jei jūsų identifikavimo juostelėje esantys duomenys arba rašyba yra neteisinga.

Labai svarbu teisinga identifikacija. Nedvejodami priminkite darbuotojui paklausti šios informacijos, jei jis to nepadaro.

Reakcija

Dauguma žmonių kraujo perpylimo metu nieko jaučia. Sveikatos priežiūros specialistai pasakys, ko galite tikėtis. Svarbu informuoti darbuotoją, jei kraujo perpylimo metu ar po jo pasireiškia kokių nors simptomai. Kai kurios reakcijos gali atsirasti praėjus kelioms valandoms ar dienoms po kraujo perpylimo. Labai retai pasireiškia sunkios reakcijos į kraujo perpylimą, tačiau, jei taip atsitinka, darbuotojai moka jas atpažinti ir gydyti.

Kai kuriems žmonėms gali šiek tiek pakilti temperatūra, atsirasti šaltkrėtis, paraudimas ar bėrimas; taip dažniausiai atsitinka dėl lengvos imuninės reakcijos ar alergijos. Šiuos simptomus lengvai išgydyti, pavyzdžiui, duodant paracetamolio arba lėčiau perpilant kraują.

Sveikatos priežiūros specialistai taip pat įvertins, ar jūsų kraujyje gali susikaupti skysčiai, kad būtų galima imtis priemonių šiai problemai išvengti. Kraujo perpylimo metu bus stebimi bet kokie dusulio simptomai. Tai sunkus simptomas, todėl nedelsdami informuokite darbuotoją, jei turite kvėpavimo sutrikimų, kad būtų kuo greičiau suteiktas gydymas.

Jei po kraujo perpylimo vykstate namo, paprašykite sveikatos priežiūros specialistų suteikti informacijos, į ką reikia atkreipti dėmesį ir kur kreiptis pagalbos ar patarimo, jei pasireiškia kokie nors simptomai.

Infekcija

Kraują dovanoja sveiki savanoriai, todėl yra labai maža rizika, kad užsikrėstas kraujas pateks į JK kraujo tiekimo banką. Kiekvieną kartą donorai aukodami kraują pildo sveikatos klausimyną, o paaukotas kraujas tiriamas dėl įvairių galimų infekcijų, įskaitant hepatitą B, C ir E bei ŽIV. Tokiu būdu labai sumažėja tikimybė, kad bus perduota infekcija, tačiau šios rizikos negalima visiškai pašalinti.

- Rizika, kad atliekant tyrimus nepavyks aptikti kraujo su didele virusine infekcija, yra mažesnė nei 1 iš milijono (hepatitas B – mažiau nei 1 iš 1 milijono; ŽIV ir hepatitas C – mažiau nei 1 iš 10 milijonų)
- Tikimybė užsikrėsti Krocifeldo–Jakobo liga (KJL) dėl kraujo perpylimo yra labai maža; be to, nepriimame donorų, kurie gali priklausyti didesnės KJL rizikos grupei. Dėl šios priežasties žmonės, kuriems buvo atliktas kraujo ar kito kraujo komponento perpylimas po 1980 m., dabar negali duoti kraujo ar kraujo komponentų
- Bakterijos gali užkrėsti raudonuosius kraujo kūnelius ir kitus kraujo komponentus. Pacientams, kuriems bus perpiltas užkrėstas kraujas, gali pasireikšti pavojinga reakcija. Mes labai stengiamės, kad taip neatsitiktų ir dabar rizika yra panaši į kitas aukščiau išvardytas infekcijas.

Ilgalaikio kraujo perpylimo komplikacijos

Kai kuriems pacientams reikalingas ilgalaikis kraujo perpylimas. Tai apima pacientus, sergančius talasemija, pjautuvo formos ląstelių liga arba kaulų čiulpų nepakankamumu. Dėl pakartotinio kraujo perpylimo pacientams dažniau pasireiškia komplikacijos, tokios kaip geležies perteklius ir antikūnų susidarymas. Jūsų medicinos specialistai gali suteikti informacijos apie tai, kaip sumažinti šią riziką ir galimus gydymo būdus.

Ar galiu duoti kraują savo vaikui ar giminaičiui?

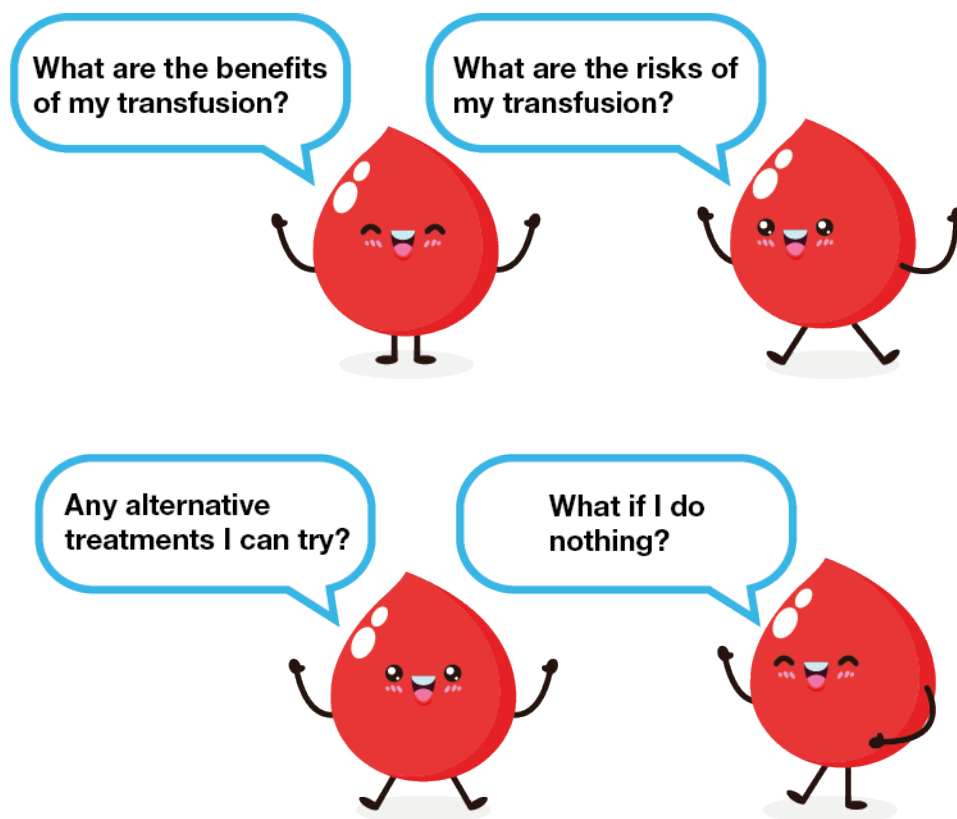
Ne, negalite, nes yra specifinė rizika, susijusi su giminaičių paaukoto kraujo perpylimu, todėl tokia donorystė yra pavojingesnė nei kraujo gavimas iš ne giminaičio.

Jūsų konkretūs susirūpinimai

Jūsų sveikatos priežiūros specialistai turėtų aptarti visas kitas jums aktualias rizikas ir problemas.

Tai gali būti:

- poveikis kitoms jūsų sveikatos problemoms
- poveikis būsimoms gydymo galimybėms
- religiniai ir kiti su sveikata nesusiję klausimai
- adatų baimė, nerimas dėl pykinimo pamačius kraują arba praeityje patirtas blogas kraujo perpylimas
- jūsų sveikatos priežiūros specialistai rekomendavo specialius kraujo komponentus, atsižvelgiant į keletą veiksnių, susijusių su jūsų gydymu ar liga.

Aukščiau esančiame paveikslėlyje pavaizduota:

Kokia yra kraujo perpylimo nauda?
Kokia yra kraujo perpylimo rizika?
Ar galiu išbandyti alternatyvius gydymo būdus?
Kas bus, jei nieko nedarysiu?

Prieš duodami sutikimą atlikti kraujo perpylimą, ar suprantate, kodėl jums reikalingas kraujo perpylimas? Ar žinote atsakymus į šiuos klausimus?

Jei turite klausimų, pasikalbėkite su sveikatos priežiūros specialistais. Svarbu pasidalyti šiuo nerimu ir rūpesčiais; darbuotojai nemans, kad jūsų baimė yra menka ar nereikšminga.

Sąžiningumo pareiga

JK kraujo perpylimo tarnyba laikosi „Sąžiningumo pareigos“ įstatymų. Tai reiškia, kad mes elgsimės atvirai ir skaidriai atsiradus netikėtam ar nenumatytam įvykiui, kuris sukėlė žalą ar mirtį dėl kraujo perpylimo. Jei reikia daugiau informacijos, kreipkitės į sveikatos priežiūros specialistus arba apsilankykite tinklalapyje: [Sąžiningumo pareiga – GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Mūsų kontaktai

Šį informacinį lapelį parengė JK ir Airijos kraujo perpylimo tinklas „4 JK kraujo perpylimo“ tarnybų vardu. Jei informacinį lapelį norėtumėte gauti kitu formatu arba reikia daugiau kopijų, susisiekite su:

ANGLIJA

Jei norite užsisakyti kitu formatu

<https://hospital.nhsbtleaflets.co.uk>

NHSBtCustomerService@nhsbt.nhs.uk

Northern Ireland
Blood Transfusion Service

Blood and Transplant

Gwasanaeth Gwaed Cymru
Welsh Blood Service